EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2023 05 24
COM(2023) 616 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Liuksemburgo 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Liuksemburgo stabilumo programos

{SWD(2023) 616 final}

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl Liuksemburgo 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Liuksemburgo stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo[1], ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241[3], kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė. Pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. ES finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos semestro prioritetus Priemonė prisideda prie ekonomikos bei socialinio atsigavimo ir tvarių reformų ir investicijų, kuriomis siekiama visų pirma skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir didinti valstybių narių ekonomikos atsparumą, įgyvendinimo. Ji taip pat padeda stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą ES ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą. 2022 m. birželio 30 d., laikantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalies, atnaujintas pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę kiekvienai valstybei narei skiriamas didžiausias finansinis įnašas;

---

1 OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

2 OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

3 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

(2) 2022 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė 2023 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą[4], kuria pradedamas 2023 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2023 m. kovo 23 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino apžvalgoje, grindžiamoje keturiais konkurencingo tvarumo aspektais, išdėstytus prioritetus. 2022 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė 2023 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Liuksemburgas nurodytas kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija priėmė nuomonę dėl Liuksemburgo 2023 m. biudžeto plano projekto. Be to, Komisija priėmė Rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos (ją Taryba priėmė 2023 m. gegužės 16 d.) ir Pasiūlymą dėl 2023 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas (ją Taryba priėmė 2023 m. kovo 13 d.);

(3) nors ES šalių ekonomika nepaprastai atspari, geopolitinės aplinkybės ir toliau daro neigiamą poveikį. Kadangi ES tvirtai remia Ukrainą, ES ekonominės ir socialinės politikos darbotvarkėje daugiausia dėmesio skiriama, viena vertus, priemonėms, kuriomis trumpuoju laikotarpiu mažinamas neigiamas sukrėtimų energetikos srityje poveikis tiek pažeidžiamiems namų ūkiams, tiek įmonėms, ir, kita vertus, tolesnėms pastangoms vidutiniu laikotarpiu įgyvendinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, remti tvarų ir integracinį augimą, apsaugoti makroekonominį stabilumą ir didinti atsparumą. Joje taip pat daug dėmesio skiriama ES konkurencingumo ir našumo didinimui;

(4) 2023 m. vasario 1 d. Komisija paskelbė komunikatą „Žaliojo kurso pramonės planas poveikio klimatui neutralizavimo amžiui“[5], kuriuo siekiama didinti neutralaus poveikio klimatui ES pramonės konkurencingumą ir remti greitą perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Planas papildo pagal Europos žaliojo kurso komunikatą ir planą „REPowerEU“ dedamas pastangas. Juo siekiama sukurti palankesnę aplinką, kurioje būtų plėtojami ES poveikio klimatui neutralizavimo technologijų ir produktų gamybos pajėgumai, kurių reikia ES plataus užmojo klimato srities tikslams pasiekti, taip pat užtikrinama prieiga prie atitinkamų svarbiausiųjų žaliavų, be kita ko, įvairinant tiekimo šaltinius, tinkamai naudojant geologinius išteklius valstybėse narėse ir perdirbant kuo daugiau žaliavų. Planas grindžiamas keturiais ramsčiais: nuspėjama ir supaprastinta reglamentavimo aplinka, galimybėmis sparčiau gauti finansavimą, įgūdžių stiprinimu ir atvira prekyba siekiant atsparių tiekimo grandinių. 2023 m. kovo 16 d. Komisija taip pat paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“[6], kuriame dėmesys sutelktas į devynis vienas kitą stiprinančius veiksnius ir tikslą sukurti augimą skatinančią reglamentavimo sistemą. Jame nustatyti politikos prioritetai, kuriais, siekiant ilgalaikio ES ir jos valstybių narių konkurencingumo, skatinama aktyviai vykdyti struktūrinius patobulinimus, tinkamai orientuotas investicijas ir reglamentavimo priemones. Toliau pateikiamos rekomendacijos padeda šiuos prioritetus įgyvendinti;

(5) 2023 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau kinta atsižvelgiant į Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jais

4 COM(2022) 780 *final*.
5 COM(2023) 62 *final*.
6 COM(2023) 168 *final*.

atsižvelgiama į visas atitinkamas per kelerius pastaruosius metus konkrečioms šalims pateiktas rekomendacijas arba didelę jų dalį. 2019, 2020 ir 2022 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat svarbios ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;

(6) 2023 m. vasario 27 d. priimtu reglamentu „REPowerEU“[7] siekiama greitai laipsniškai panaikinti ES priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Taip bus prisidėta prie ES energetinio saugumo ir jos energijos šaltinių įvairinimo, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. Reglamentu valstybėms narėms suteikiama galimybė į nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtraukti naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus. Jos taip pat padės didinti neutralaus poveikio klimatui ES pramonės konkurencingumą, kaip nurodyta Žaliojo kurso pramonės plane poveikio klimatui neutralizavimo amžiui, ir atsižvelgti į 2022 m. ir, kai taikytina, 2023 m. konkrečioms valstybėms narėms pateiktas su energetika susijusias rekomendacijas. Reglamentu „REPowerEU“ nustatoma naujos kategorijos negrąžintina finansinė parama, kurią valstybės narės gali gauti, kad galėtų finansuoti naujas su energetika susijusias reformas ir investicijas, numatytas jų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose;

(7) 2023 m. kovo 8 d. Komisija priėmė komunikatą, kuriame pateikė 2024 m. fiskalinės politikos gaires. Juo siekiama padėti valstybėms narėms parengti stabilumo ir konvergencijos programas ir taip sustiprinti politikos koordinavimą[8]. Komisija priminė, kad Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymas baigsis 2023 m. pabaigoje. Ji paragino 2023–2024 m. vykdyti fiskalinę politiką, kuria užtikrinamas vidutinio laikotarpio skolos tvarumas ir tvariai didinamas potencialus augimas. Valstybės narės paragintos 2023 m. stabilumo ir konvergencijos programose nustatyti, kaip jų fiskaliniais planais bus užtikrinta, kad vidutiniu laikotarpiu būtų laikomasi 3 % BVP deficito pamatinės vertės ir kad skola būtų patikimai bei nuolat mažinama arba išliktų apdairaus lygio. Komisija paragino valstybes nares laipsniškai nutraukti nacionalines fiskalines priemones, nustatytas siekiant apsaugoti namų ūkius ir įmones nuo energijos kainų šuolio, pradedant nuo mažiausiai tikslingų priemonių. Ji nurodė, kad jei dėl atsinaujinusio su energijos kainomis susijusio spaudimo reikėtų pratęsti paramos priemonių taikymą, valstybės narės tokias priemones pažeidžiamiems namų ūkiams ir įmonėms turėtų taikyti daug tikslingiau nei anksčiau. Komisija pasiūlė fiskalines rekomendacijas kiekybiškai įvertinti, diferencijuoti ir suformuluoti remiantis grynosiomis pirminėmis išlaidomis, kaip pasiūlyta jos komunikate dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių[9]. Ji rekomendavo, kad visos valstybės narės ir ateityje išsaugotų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas ir užtikrintų veiksmingą Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšų panaudojimą, ypač atsižvelgdamos į žaliosios bei skaitmeninės pertvarkos ir atsparumo didinimo tikslus. Komisija nurodė, kad, laikydamasi galiojančių teisinių nuostatų ir remdamasi 2023 m.

---

7 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1).

8 COM(2023) 141 *final*.

9 COM(2022) 583 *final*.

galutiniais duomenimis, 2024 m. pavasarį ji Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras;

(8) 2023 m. balandžio 26 d. Komisija pristatė pasiūlymus dėl teisės aktų, kuriais įgyvendinama visapusiška ES ekonominio valdymo taisyklių reforma. Pagrindinis pasiūlymų tikslas – stiprinti valstybės skolos tvarumą ir skatinti tvarų bei integracinį ekonomikos augimą visose valstybėse narėse įgyvendinant reformas ir investuojant. Pasiūlymais siekiama valstybėms narėms suteikti daugiau kontrolės rengiant jų vidutinio laikotarpio planus, kartu nustatant griežtesnę vykdymo užtikrinimo tvarką siekiant užtikrinti, kad valstybės narės vykdytų vidutinio laikotarpio fiskaliniuose struktūriniuose planuose prisiimtus įsipareigojimus. Teisėkūros darbą siekiama užbaigti 2023 m.;

(9) 2021 m. balandžio 21 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Liuksemburgas Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną įvertino vadovaudamasi to reglamento V priede pateiktomis vertinimo gairėmis. 2021 m. liepos 13 d. Taryba priėmė Sprendimą dėl Liuksemburgo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo[10]. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimto sprendimo, kad Liuksemburgas patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;

(10) 2023 m. balandžio 28 d. Liuksemburgas pateikė 2023 m. nacionalinę reformų programą, o 2023 m. balandžio 27 d. pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 4 straipsnio 1 dalį – 2023 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos kartu. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį, 2023 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Liuksemburgo du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos siekiant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano tikslų, ataskaitas;

(11) 2023 m. gegužės 24 d. Komisija paskelbė 2023 m. Liuksemburgo ataskaitą[11]. Joje įvertinta pažanga, Liuksemburgo padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2022 m. Tarybos priimtas jam skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip Liuksemburgas įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis šia analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta Liuksemburgo pažanga, padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant ES pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat JT darnaus vystymosi tikslų;

(12) pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Liuksemburgo apžvalgą ir 2023 m. gegužės 24 d. paskelbė jos rezultatus[12]. Ji padarė išvadą, kad Liuksemburge nėra makroekonominio disbalanso. Visų pirma, pastaruoju metu su didelėmis būsto kainomis ir didele namų ūkių skola susijęs pažeidžiamumas

---

10 2021 m. liepos 13 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas dėl Liuksemburgo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo (ST 10155/21; ST 10155/21 ADD 1).

11 SWD(2023) 616 *final*.

12 SWD(2023) 638 *final*.

padidėjo, bet apskritai atrodo, kad kol kas yra valdomas ir tikimasi, kad vidutinės trukmės laikotarpiu jis sumažės. Spartus gyventojų skaičiaus augimas ir didesnis hipotekinis kreditavimas, skatinamas fiskalinės paramos, didino būsto paklausą, o pasiūlą ribojo ribotas statybai skirtos žemės plotas ir žemės kaupimas. Dėl didėjančio atotrūkio tarp būsto paklausos ir pasiūlos sparčiai auga būsto kainos ir didėja rizika, kad būstas bus pervertintas ir jo įperkamumas pablogės. 2022 m. pabaigoje pakilus palūkanų normoms, rinkoje pasikeitė padėtis: būsto kainų augimas sustojo, o būsto sandorių skaičius gerokai sumažėjo. Tačiau staigaus būsto kainų koregavimo nesitikima, nes pajamų būklė stabili, o pasiūlos trūkumas turėtų išlikti. Namų ūkių skola, palyginti su disponuojamosiomis pajamomis, yra labai didelė ir didėja, o 2022 m. pabaigoje skolinimasis šiek tiek sustojo. Namų ūkių finansinis turtas taip pat yra didelis, įsiskolinimas didėja proporcingai pajamoms ir turto lygiui, be to, bankų sektorius yra patikimas, o tai apskritai mažina makrofinansinę riziką. Papildomos politinės pastangos, be kita ko, spartinant neseniai priimtų priemonių priėmimą ir įgyvendinimą ir teikiant tam pirmenybę, įskaitant periodinius mokesčius, kuriais siekiama didinti statyboms tinkamos žemės pasiūlą, kartu su vykdoma žemės naudojimo planavimo reforma galėtų padėti padidinti būsto pasiūlą, be kita ko, teikiant įperkamą ir socialinį būstą, skirtą tiems, kuriems jo labiausiai reikia. Taip pat būtų galima pagerinti nuomos rinkos veiksmingumą. Be to, sumažinus hipotekos palūkanų atskaitymą, kuris pastaruoju metu buvo gerokai padidintas, sumažėtų fiskalinės paskatos skolintis, kurios palaiko aukštas būsto kainas;

(13) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis[13], Liuksemburgo valdžios sektoriaus perteklius sumažėjo nuo 0,7 % BVP 2021 m. iki 0,2 % 2022 m., o valdžios sektoriaus skola šiek tiek išaugo nuo 24,5 % BVP 2021 m. pabaigoje iki 24,6 % 2022 m. pabaigoje;

(14) valdžios sektoriaus balansui poveikį padarė fiskalinės politikos priemonės, priimtos siekiant sušvelninti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį. 2022 m. tokios pajamas mažinančios priemonės apėmė produktų mokesčių sumažinimą, kad benzino, dyzelino ir mazuto kainos vartotojams sumažėtų 7,5 ct/l; o tokios išlaidas didinančios priemonės apėmė energijos mokesčių kredito įvedimą[14], pagalbą įmonėms, kurias paveikė kylančios energijos kainos, ir dujų kainų augimo ribojimą. Komisija apskaičiavo, kad 2022 m. šių priemonių grynosios biudžeto išlaidos sudarys 0,5 % BVP. Valdžios sektoriaus balansui poveikį taip pat daro iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo biudžeto išlaidos, kurios, kaip apskaičiuota, 2022 m. sudaro 0,1 % BVP. Be to, apskaičiuotos COVID-19 laikinų neatidėliotinų priemonių išlaidos sumažėjo nuo 0,8 % BVP 2021 m. iki 0,1 % 2022 m.;

(15) 2021 m. birželio 18 d. Taryba rekomendavo Liuksemburgui[15] 2022 m. išlaikyti remiamojo pobūdžio fiskalinės politikos kryptį, įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės suteiktą postūmį, ir išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas;

---

13 „Eurostat-Euro Indicators“ 47/2023, 2023 04 21.

14 Mokėtini mokesčių kreditai gali viršyti mokesčio prievolę ir turėti įtakos ne tik mokesčių nemokantiems subjektams, bet ir mokesčių mokėtojams; todėl jie klasifikuojami kaip išlaidos nacionalinėse sąskaitose (2010 m. ESS 20.167 ir 20.168 straipsniai).

15 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacija, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Liuksemburgo stabilumo programos, OL C 304, 2021 7 29, p. 73.

(16) remiantis Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis[16] buvo remiamojo pobūdžio, t. y. −0,9 % BVP, kaip rekomendavo Taryba. Liuksemburgas toliau rėmė ekonomikos atsigavimą vykdydamas pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. sudarė 0,1 % BVP (2021 m. – 0,1 %). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos krypčiai buvo neutralus[17]. Todėl Liuksemburgas išlaikė nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos krypčiai sudarė 1,3 procentinio punkto. Šis reikšmingas skatinamasis poveikis apėmė priemonių, kuriomis siekta sumažinti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį, papildomą poveikį (0,5 % BVP papildomos grynosios biudžeto išlaidos) ir iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidas (0,1 % BVP). Kartu grynųjų pirminių einamųjų išlaidų augimą taip pat skatino subsidijos, kitos einamosios išlaidos ir tarpinis vartojimas (0,3 % BVP). Todėl Liuksemburgas nepakankamai kontroliavo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą. Reikšmingas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų skatinamasis poveikis buvo tik iš dalies susijęs su priemonėmis, kuriomis siekiama mažinti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį, ir su iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidomis;

(17) makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos stabilumo programoje pateiktos biudžeto projekcijos, 2023 m. ir vėlesniais metais yra palankus. Vyriausybė prognozuoja, kad realusis BVP 2023 m. išaugs 2,4 %, o 2024 m. – 3,8 %. Tuo tarpu Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. realiojo BVP augimas bus mažesnis – 1,6 %, o 2024 m. – 2,4 %, daugiausia dėl 2023 m. mažesnio grynojo eksporto poveikio augimui ir 2024 m. vidaus paklausos[18];

(18) 2023 m. stabilumo programoje vyriausybė numato, kad 2023 m. valdžios sektoriaus balansas pablogės ir deficito santykis sieks 1,5 % BVP. 2023 m. pablogėjimas daugiausia susijęs su papildomomis priemonėmis namų ūkių ir įmonių pajamoms remti dėl aukštų energijos kainų ir infliacijos. Programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP padidės nuo 24,6 % 2022 m. pabaigoje iki 26,1 % 2023 m. pabaigoje. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. valdžios sektoriaus deficitas bus 1,7 % BVP. Tai yra šiek tiek didesnis nei stabilumo programoje prognozuojamas deficitas, daugiausia dėl to, kad Komisijos prognozėje numatomos šiek tiek mažesnės mokestinės pajamos. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatomas valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP šiek tiek mažesnis:

---

16 Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip pirminių išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones), išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones, bet įskaitant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų negrąžintina parama (dotacijomis) finansuojamas išlaidas, pokytis, palyginti su vidutinio laikotarpio potencialiu augimu. Daugiau informacijos pateikta fiskalinės statistikos lentelių 1 langelyje.

17 Dėl sumažėjusių kitų kapitalo pervedimų, daugiausia susijusių su paramos įmonėms ir su COVID-19 pandemija susijusios ekonomikos gaivinimo pagalbos (*Ekonomikos gaivinimo ir solidarumo fondas įmonėms*) laipsnišku nutraukimu, kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turėjo 0,4 procentinio punkto BVP stabdomąjį poveikį.

18 Nominaliojo BVP padėtis šiek tiek skiriasi; stabilumo programoje numatoma, kad nominalusis BVP 2023 m. augs 4,7 %, o 2024 m. – 6,0 %, o Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatomas didesnis – 7,1 % augimas 2023 m. ir panašus 5,9 % augimas 2024 m.

25,9 % 2023 m. pabaigoje. Skirtumą lemia didesnis Komisijos prognozėje nurodytas 2023 m. nominaliojo BVP augimas;

(19) numatoma, kad 2023 m. valdžios sektoriaus balansui poveikį toliau darys priemonės, priimtos siekiant sušvelninti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį. Jas sudaro priemonės, kurių taikymas pratęstas nuo 2022 m. (visų pirma dujų kainų augimo ribojimas subsidijuojant namų ūkių energijos išlaidas ir tinklo mokesčius, elektros kainų stabilizavimas teikiant subsidijas namų ūkiams ir įmonių rėmimo priemonės), ir naujos priemonės, pavyzdžiui, subsidijos šilumos tiekimui centralizuotais tinklais ir dideliems gyvenamiesiems pastatams, taip pat subsidijos įmonėms, skatinančios įrengti fotovoltinės elektros sistemas savo reikmėms. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos 2023 m. sudarys 1,1 % BVP[19]. Kai kurios 2023 m. priemonės orientuotos į labiausiai pažeidžiamus namų ūkius ar įmones, tuo tarpu dauguma jų nėra išsaugomas kainos signalas mažinti energijos poreikį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą. Todėl Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad tikslinių paramos priemonių, į kurias reikia atsižvelgti vertinant, kaip laikomasi 2023 m. fiskalinės rekomendacijos, suma 2023 m. sudarys 0,6 % BVP (palyginti su 0,4 % BVP 2022 m.);

(20) 2022 m. liepos 12 d. Taryba rekomendavo[20] Liuksemburgui imtis veiksmų 2023 m. užtikrinti, kad nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitiktų bendrą neutralios politikos kryptį[21], atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Liuksemburgas turėtų būti pasirengęs einamąsias išlaidas pritaikyti prie kintančios situacijos. Liuksemburgui taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

(21) Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus skatinamoji (−1,5 % BVP). Prieš tai, 2022 m., fiskalinės politikos kryptis buvo skatinamoji (−0,9 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos krypčiai 2023 m. turėtų sudaryti 1,3 procentinio punkto. Tai apima 0,3 % BVP didesnes tikslinių paramos priemonių namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, išlaidas. Todėl nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių einamųjų išlaidų skatinamąjį poveikį tik iš dalies lemia tikslinė parama namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių. Ekspansinį nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimą, be kitų veiksnių, taip pat skatina socialinės išmokos, išskyrus išmokas natūra, subsidijos, susijusios su netikslinėmis energijos priemonėmis, nuolatinis viešojo

---

19 Šis skaičius rodo tų priemonių, įskaitant einamųjų pajamų ir išlaidų, taip pat atitinkamais atvejais – kapitalo išlaidų priemones, poveikį metiniam biudžetui.

20 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl 2022 m. Liuksemburgo nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Liuksemburgo stabilumo programos, OL C 334, 2022 9 1, p. 128.

21 Remiantis Komisijos 2023 m. pavasario prognoze, numatoma, kad Liuksemburgo vidutinio laikotarpio (10 metų) potencialios gamybos apimties augimo vidurkis, naudojamas fiskalinės politikos krypčiai įvertinti, nominaliąja verte bus 7,8 %.

sektoriaus darbo užmokesčio didinimas, vienkartinis įnašas į ES biudžetą ir PVM tarifų mažinimas. Todėl prognozuojamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas neatitinka Tarybos rekomendacijos. Numatoma, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės dotacijomis ir kitų ES fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarys 0,2 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų skatinamasis poveikis fiskalinės politikos krypčiai turėtų sudaryti 0,1 procentinio punkto. Liuksemburgas planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodamas Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis, taip pat, kaip numatoma, išlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas[22]. Jis planuoja finansuoti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir energetinį saugumą, pavyzdžiui, viešojo transporto elektrifikaciją, tramvajų ir geležinkelių tinklo stiprinimą, klimato ir energetikos fondą fotovoltinių plokščių įsigijimui remti, viešųjų paslaugų skaitmenizaciją ir skaitmeninių ryšių saugumą (kvantinė technologija), kurie iš dalies finansuojami Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės ir kitų ES fondų lėšomis;

(22) stabilumo programoje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas padidės iki 1,7 % BVP. 2024 m. padidėjimą daugiausia lėmė paramos priemonių pratęsimas, siekiant sušvelninti didėjančios infliacijos poveikį namų ūkių ir įmonių pajamoms. Programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2024 m. pabaigoje padidės iki 27,5 %. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 1,5 % BVP. Tai yra šiek tiek mažesnis nei programoje prognozuojamas deficitas, daugiausia dėl to, kad Komisijos prognozėje numatomas mažesnis darbuotojų atlygio ir socialinių pervedimų padidinimas. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatomas valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP mažesnis: 27,0 % 2024 m. pabaigoje;

(23) stabilumo programoje numatyta pratęsti energijos paramos priemonių taikymą iki 2024 m. pabaigos. Komisijos dabartiniu vertinimu, 2024 m. energijos paramos priemonių grynosios išlaidos sudarys 0,5 % BVP[23], palyginti su 1,1 % BVP 2023 m. Šie įverčiai priklauso nuo prielaidos, kad energijos kainos vėl nedidės; Neatrodo, kad energijos paramos priemonės, kurias šiuo metu planuojama toliau taikyti 2024 m., būtų skirtos pažeidžiamiems namų ūkiams ar įmonėms. Dauguma jų nėra visapusiškai išsaugomas kainos signalas mažinti energijos poreikį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą;

(24) Tarybos reglamente (EB) Nr. 1466/97 raginama siekti metinio struktūrinio biudžeto balanso pagerėjimo siekiant vidutinio laikotarpio tikslo, etalonu nustatant 0,5 % BVP pagerėjimą[24]. Atsižvelgiant į fiskalinio tvarumo aspektus[25], 2024 m. būtų tikslinga

---

22 Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės neutralų poveikį BVP.

23 Komisijos pateikiama energijos priemonių apibrėžtis apima tik fiskalines politikos priemones, kurios daro tiesioginį poveikį energijos kainoms arba kuriomis laikinai remiamos energijos vartojimo pajamos. Bendrosios paramos infliacijai priemonės neklasifikuojamos kaip energijos priemonės, o tai paaiškina stabilumo programoje ir Komisijos prognozėje numatytų energijos paramos priemonių biudžeto išlaidų skirtumą.

24 Plg. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnį, kuriame taip pat reikalaujama, kad valstybėms narėms, kurių valdžios sektoriaus skola viršija 60 % BVP arba kuriose yra didesnė skolos tvarumo rizika, taikomas didesnis nei 0,5 % BVP koregavimas.

25 Komisija apskaičiavo, kad siekiant užtikrinti, kad vidutiniu laikotarpiu valdžios sektoriaus skola išliktų apdairaus lygio, Liuksemburgo struktūrinis pirminis balansas turėtų būti stabilus. Šis įvertis pagrįstas

pagerinti struktūrinį balansą bent 0,3 % BVP. Siekiant užtikrinti tokį pagerėjimą, grynųjų nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių išlaidų augimas[26] 2024 m. neturėtų viršyti 4,8 %, kaip nurodyta šioje rekomendacijoje. Be to, likusios energijos paramos priemonės (Komisijos dabartiniu vertinimu, 2023 m. jos sudarys 1,1 % BVP) turėtų būti 2023 m. laipsniškai panaikintos, atsižvelgiant į energijos rinkos pokyčius ir pradedant nuo mažiausiai tikslinių priemonių, o susijusios sutaupytos lėšos turėtų būti naudojamos valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Remiantis Komisijos skaičiavimais, dėl to grynųjų pirminių išlaidų augimas būtų mažesnis nei rekomenduotas 2024 m. didžiausias augimo tempas. Tačiau, pagal Komisijos 2023 m. pavasario prognozę grynųjų nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas 2023 m. neatitinka Tarybos rekomendacijos. Jei tai būtų patvirtinta, būtų tikslinga 2024 m. sumažinti grynųjų pirminių išlaidų augimą;

(25) darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. grynosios nacionalinėmis lėšomis finansuojamos pirminės išlaidos padidės 2,9 %, o tai yra mažiau nei rekomenduojamas augimo tempas;

(26) remiantis programa, viešosios investicijos turėtų išlikti stabilios – 4,5 % BVP 2023 ir 2024 m. Programoje nurodomos reformos ir investicijos, kuriomis tikimasi prisidėti prie tvaraus ir integracinio augimo. Jos apima investicijas, kuriomis siekiama skatinti energetikos ir skaitmeninę pertvarką, kurios taip pat įtrauktos į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą;

(27) stabilumo programoje išdėstyta vidutinio laikotarpio fiskalinė kryptis iki 2027 m. Programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas palaipsniui sumažės iki 1,0 % BVP 2025 m. ir iki 0,8 % iki 2026 m., o 2027 m. šiek tiek padidės iki 0,9 %. Todėl planuojama, kad valdžios sektoriaus deficitas per programos laikotarpį liks mažesnis negu 3 % BVP. Programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP padidės nuo 27,5 % 2024 m. pabaigoje iki 29,0 % iki 2027 m. pabaigos;

(28) ateinančiais dešimtmečiais demografinių tendencijų poveikis valdžios sektoriaus išlaidoms taps dar didesnis, nes numatoma, kad dėl senėjančios visuomenės ir lėtėjančių grynųjų migracijos srautų vienam darbuotojui tenkantis pensininkų skaičius nuolat didės. Jei politika nesikeis, Liuksemburgas susidurs su vienu staigiausių ES išlaidų pensijoms, kaip BVP dalies, padidėjimu; prognozuojama, kad iki 2070 m. jos padvigubės iki maždaug 18 % BVP ir bus didžiausios ES. Dėl to labai padidės valdžios sektoriaus skola ir kils pavojus valstybės finansų tvarumui. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane ilgalaikio pensijų sistemos tvarumo klausimas nenagrinėjamas. Konkrečiai, plane nenagrinėjamas neigiamas ankstyvo išėjimo į pensiją sistemų ir finansinių paskatų anksti pasitraukti iš darbo rinkos poveikis, o tai prisideda prie žemo vyresnio amžiaus darbuotojų užimtumo lygio. Faktinio pensinio amžiaus pratęsimas turėtų teigiamą makroekonominį poveikį ir būtų galima sumažinti išlaidas pensijoms, nes didesnis vyresnio amžiaus darbuotojų užimtumo lygis prisidėtų prie ekonomikos augimo. Kova su agresyviu mokesčių planavimu ES yra labai svarbi siekiant: i) užkirsti kelią konkurencijos tarp įmonių iškraipymui; ii) užtikrinti sąžiningas sąlygas mokesčių mokėtojams, ir iii) apsaugoti valstybės finansus. Liuksemburgas yra maža, atvira ekonomika, turinti didelį tarptautinį finansų sektorių,

---

Komisijos 2022 m. rudens prognoze. Šio įverčio atskaitos taškas buvo prognozuojamas 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas ir skola, darant prielaidą, kad 2024 m. bus panaikintos energijos paramos priemonės.

[26] Grynosios pirminės išlaidos apibrėžiamos kaip nacionalinėmis lėšomis finansuojamos išlaidos, atėmus diskrecines pajamų priemones ir neįskaitant palūkanų išlaidų bei ciklinio nedarbo išlaidų.

ir tai iš esmės paaiškina didelius finansinius srautus. Tačiau šie srautai taip pat rodo, kad šalyje veikia daug užsienio kapitalo įmonių, kurios vykdo iždo operacijas grupės viduje. Ypač didelį susirūpinimą kelia tai, kad nėra išskaičiuojamųjų mokesčių arba lygiaverčių priemonių, taikomų palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimams mažų arba nulinio tarifo mokesčių jurisdikciją turintiems subjektams, išskyrus šalis, įtrauktas į ES nebendradarbiaujančių jurisdikcijų sąrašą[27]. Liuksemburge įsisteigusių bendrovių palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimai trečiųjų valstybių jurisdikciją turintiems subjektams galėtų būti apmokestinami mažu tarifu arba visai neapmokestinami, jei šie mokėjimai gavėjo jurisdikciją turinčiame subjekte nėra apmokestinami arba apmokestinami mažu tarifu. Liuksemburgas ėmėsi tam tikrų kovos su agresyviu mokesčių planavimu veiksmų. Tačiau iki šiol šių priemonių nepakako, kad būtų pašalintos tos mokesčių sistemos ypatybės, kuriomis tarptautinės įmonės gali pasinaudoti agresyviai planuodamos mokesčius;

(29) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir V priedo 2.2 kriterijų, į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos iki 2026 m. Liuksemburgas pasistūmėjo įgyvendindamas savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. 2022 m. gruodžio 28 d. Liuksemburgas pateikė pirmąjį mokėjimo prašymą, atitinkantį Tarybos įgyvendinimo sprendime nurodytas 26 tarpines ir siektinas reikšmes, dėl 20 mln. EUR išmokėjimo pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę. 2023 m. balandžio 28 d. Komisija paskelbė teigiamą preliminarų vertinimą. Mokėjimo prašymas dabar svarstomas Taryboje. Atitinkamos tarpinės ir siektinos reikšmės apima įsigaliojusią reformą „Būsto paktas 2.0“, kuria siekiama padidinti savivaldybių siūlomų įperkamų nuomojamų būstų pasiūlą, investicijas į viešojo sektoriaus skaitmenizavimą ir itin saugių ryšių plėtrą, darbo jėgos kvalifikacijos kėlimą įgyvendinant programą „FutureSkills“, taip pat netaršių transporto priemonių viešųjų pirkimų reformą. Liuksemburgas savo plano pakeitimą pateikė 2022 m. lapkričio 11 d., o Taryba jį patvirtino 2023 m. sausio 17 d. Tikimasi, kad Liuksemburgas pateiks skyrių „REPowerEU“ ir jau nusprendė iš prisitaikymo prie „Brexit'o“ rezervo pervesti 128,5 mln. EUR Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės įgyvendinimui finansuoti. Į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą greitai įtraukus naują skyrių „REPowerEU“ bus sudarytos sąlygos finansuoti papildomas reformas ir investicijas, kuriomis remiamas Liuksemburgo strateginių tikslų energetikos ir žaliosios pertvarkos srityse įgyvendinimas. Siekiant sėkmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, taip pat kitą už plane numatytąją platesnę ekonominę ir užimtumo politiką, kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už bendrą politinę darbotvarkę, tebėra svarbus sistemingas ir veiksmingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

(30) 2022 m. Komisija patvirtino visus Liuksemburgo sanglaudos politikos programavimo dokumentus. Kad Liuksemburge būtų įgyvendinama žalioji ir skaitmeninė pertvarka, didinamas ekonominis ir socialinis atsparumas, taip pat vyktų darnus teritorinis vystymasis, labai svarbu sanglaudos politikos programas įgyvendinti sparčiai, užtikrinant papildomumą ir sinergiją su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu, įskaitant skyrių „REPowerEU“;

[27] 2022 m. vasario 24 d. Tarybos išvados dėl peržiūrėto mokesčių tikslais nebendradarbiaujančių jurisdikciją turinčių subjektų ES sąrašo, OL C 103/01, 2022 2 3, p. 1.

(31) be ekonominių ir socialinių uždavinių, kurie sprendžiami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu, Liuksemburgui kyla tam tikrų papildomų uždavinių, visų pirma susijusių su ilgalaikiu viešųjų finansų tvarumu, kurį daugiausia lemia pensijų sistema, teisinėmis spragomis, kuriomis galėtų pasinaudoti tarptautinės įmonės, vykdančios agresyvų mokesčių planavimą, pažeidžiamumu, susijusiu su didelėmis būsto kainomis ir namų ūkių skola, švietimo sistemos trūkumais, dėl kurių didėja nelygybė, ir klausimais, susijusiais su energetikos politika ir žaliąja pertvarka, įskaitant galimas iškastinio kuro atsisakymo kliūtis ir problemas, susijusias su transporto tinklu;

(32) pagrindiniai moksleivių įgūdžiai ir bendri rezultatai labai priklauso nuo jų socialinės ir ekonominės padėties ir kalbinės aplinkos. Vidutinis 15 metų amžiaus moksleivių pagrindinių žinių ir įgūdžių lygis, nustatytas EBPO Tarptautinio moksleivių vertinimo programoje (PISA), Liuksemburge yra gerokai mažesnis už ES vidurkį. Atotrūkis tarp palankias sąlygas turinčių moksleivių ir palankių sąlygų neturinčių jų bendraamžių Liuksemburge yra didesnis nei bet kurioje kitoje ES šalyje. Švietimo sistema nesuteikia visiems moksleiviams reikalingų pagrindinių įgūdžių, kad jie atitiktų šalies darbo rinkos poreikius. Nacionalinėje mokyklų sistemoje pradinėse klasėse vartojama liuksemburgiečių kalba, o mokiniai mokosi skaityti ir rašyti vokiečių kalba. Visi dalykai (išskyrus prancūzų kalbą) dėstomi vokiečių kalba. Šalyje, kurioje tik kas trečiam moksleiviui liuksemburgiečių kalba yra gimtoji, kalbos įgūdžių poreikis yra labai didelis. 18–24 m. jaunuolių, kurie paliko mokyklą neįgiję vidurinio išsilavinimo, dalis padidėjo nuo 6,3 % 2018 m. iki 8,2 % 2022 m. 2022 m. rugsėjo mėn. Liuksemburgas pradėjo bandomąjį projektą keturiose pradinėse mokyklose, pagal kurį moksleiviai pradeda mokytis pirmiausia prancūzų, o vėliau – vokiečių kalba. Jei šis metodas būtų taikomas daugiau mokyklų, jis galėtų padėti pagerinti moksleivių, kurių gimtoji kalba nėra prancūzų, mokymosi rezultatus. Liuksemburgas taip pat padidino viešųjų tarptautinių mokyklų pasiūlą: nuo 2022–2023 m. 4 % ikimokyklinio ir pradinio ugdymo lygmens moksleivių mokosi tokiose mokyklose, kuriose gali pasirinkti anglų, prancūzų arba vokiečių kalbą kaip mokymo kalbą. Jei ši galimybė mokyti viena pagrindine kalba būtų taikoma didesnei daliai moksleivių, tai galėtų gerokai padidinti moksleivių galimybes pasiekti geresnių mokymosi rezultatų;

(33) Liuksemburgo energetikos sistemai būdinga didelė priklausomybė nuo importo ir iškastinio kuro. Šalis yra didelė grynoji energijos importuotoja. Ji beveik visiškai priklausoma nuo pirminės energijos importo – priklausomybės lygis 2021 m. siekė 92 %. Liuksemburgo energijos rūšių derinio 69 % sudarė nafta, 18 % – gamtinės dujos, o 12 % – atsinaujinantieji energijos ištekliai, kurių pajėgumai 2022 m. siekė 572 MW. Liuksemburgas naftos iš Rusijos neimportuoja. Kalbant apie dujas, priklausomybė nuo Rusijos yra nedidelė, nes beveik 100 % Liuksemburgo suvartojamų dujų buvo importuojama vamzdynais iš Belgijos ir Vokietijos, o tiekiama iš Norvegijos ir Nyderlandų. Laikotarpiu nuo 2022 m. rugpjūčio iki 2023 m. kovo mėn. gamtinių dujų suvartojimas Liuksemburge sumažėjo 26 %, palyginti su dujų suvartojimo vidurkiu per tą patį laikotarpį per ankstesnius penkerius metus, ir viršijo siektiną sumažinimo reikšmę (15 %). Liuksemburgas galėtų toliau dėti pastangas, kad laikinai sumažintų dujų poreikį iki 2024 m. kovo 31 d.[28];

(34) nors Liuksemburgo elektros ir dujų jungtys yra labai glaudžiai susijusios, reikės tolesnių investicijų, atsižvelgiant į augančią atsinaujinančiųjų išteklių energijos

[28] Tarybos reglamentai (ES) 2022/1369 ir (ES) 2023/706.

gamybą ir didėjančią elektros energijos paklausą. Liuksemburgas turi spręsti nepakankamos būsto pasiūlos problemą ir kartu pasiekti savo energetikos ir klimato tikslus. Taip pat reikia renovuoti esamus pastatus. Gyvenamųjų pastatų ir renovacijos sektorius su 20,8 % bendro energijos taupymo potencialu (GWh) yra antras pagal dydį suminio energijos taupymo iki 2030 m. potencialo šaltinis. Maždaug 89 % gyvenamųjų pastatų naudojamos iškastinio kuro (mazuto ir gamtinių dujų) šildymo sistemos. Šiuo klausimu pagrindinis vaidmuo teks savivaldybėms. Kelių eismo spūstys neigiamai veikia ekonomiką ir aplinkos tvarumą, o transportui tenka didelė naftos suvartojimo dalis ir 59 % viso išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, palyginti su 2019 m. ES vidurkiu (24 %). Nors Liuksemburgas priėmė kai kurias atitinkamas priemones darniajam transportui gerinti, papildomos, tikslingesnės intervencijos iš esmės padėtų sumažinti priklausomybę nuo naftos ir išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Tai atsispindi Liuksemburgo nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane, kuriame nustatytas tikslas iki 2030 m. 40 % transporto priemonių parko sudaryti iš elektrinių ir įkraunamų transporto priemonių. Liuksemburgas užsibrėžė tikslą iki 2050 m. užtikrinti neutralų poveikį klimatui. Pastaraisiais metais jis padarė didelę pažangą atsinaujinančiųjų išteklių energijos srityje, tačiau tebėra viena iš valstybių narių, kuriose šios energijos dalis yra mažiausia. Kad Liuksemburgas pasiektų savo 2030 m. energetikos tikslus – 25 % energijos gauti iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir 40–44 % sumažinti galutinį energijos suvartojimą, palyginti su 2007 m., reikės toliau didinti išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos bei energijos vartojimo efektyvumo didinimo užmojus;

(35) kliūčių pereinant prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos kyla dėl to, kad žaliajai pertvarkai esminės svarbos turintys sektoriai, įskaitant poveikio klimatui neutralizavimo technologijų gamybos, diegimo ir techninės priežiūros, ir profesijų atstovai stokoja atitinkamai darbo jėgos ir įgūdžių. Siekiant sumažinti įgūdžių trūkumą ir skatinti įtrauktį į darbo rinką bei darbo jėgos perskirstymą labai svarbu turėti aukštos kokybės švietimo ir mokymo sistemas, atitinkančias kintančius darbo rinkos poreikius, ir tikslinių kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo priemonių. Siekiant pasinaudoti neišnaudota darbo jėgos pasiūla, šios priemonės turi būti prieinamos, visų pirma fiziniams asmenims ir sektoriams, kuriuos žalioji pertvarka veikia labiausiai. Liuksemburgas deda daugiau pastangų nuosmukį patiriančių ir besikeičiančių sektorių darbuotojų kvalifikacijai kelti ir juos perkvalifikuoti. Tačiau vis dar trūksta kai kurių profesijų darbuotojų, be kita ko, politikos ir planavimo vadovų. Tai gali būti kliūtis siekiant žaliosios pertvarkos ir įgyvendinant „REPowerEU“;

(36) atsižvelgdama į Komisijos vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2023 m. stabilumo programą, o jos nuomonė[29] atspindėta toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;

(37) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis šių veiksmų: i) išlaikyti skolos tvarumą ir susilaikyti nuo plačiabazės paramos visuminei paklausai 2023 m., tikslingiau orientuoti fiskalines priemones, kurių imtasi didelių energijos kainų poveikiui švelninti, ir apsvarstyti tinkamus laipsniško paramos nutraukimo būdus energijos kainų spaudimui mažėjant; ii) išlaikyti dideles viešąsias investicijas ir skatinti privačiąsias investicijas žaliajai ir

[29] Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį ir 9 straipsnio 2 dalį.

skaitmeninei pertvarkai remti; iii) remti darbo užmokesčio pokyčius, kuriais siekiama sušvelninti perkamosios galios praradimą, kartu ribojant antrinį poveikį infliacijai, toliau tobulinti aktyvią darbo rinkos politiką ir tvarkytis su įgūdžių trūkumu; iv) gerinti verslo aplinką ir užtikrinti, kad su energija susijusi parama įmonėms būtų ekonomiškai efektyvi, laikina, tikslingai nukreipta gyvybingoms įmonėms ir išlaikytų žaliosios pertvarkos paskatas; v) išsaugoti makrofinansinį stabilumą ir stebėti rizikas, o kartu tęsti darbą siekiant baigti kurti bankų sąjungą. Liuksemburgui skirtos 1, 2 ir 4 rekomendacijos prisideda prie pirmos, antros, trečios, ketvirtos ir penktos euro zonai skirtų rekomendacijų įgyvendinimo,

REKOMENDUOJA Liuksemburgui 2023 ir 2024 m. imtis šių veiksmų:

1. Iki 2023 m. pabaigos panaikinti galiojančias energijos paramos priemones, susijusias sutaupytas lėšas panaudojant valdžios sektoriaus deficitui sumažinti. Jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis paramos priemonių, užtikrinti, kad tomis priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad priemonės būtų finansiškai įperkamos ir kad būtų išsaugotos paskatos taupyti energiją.

   Užtikrinti apdairią fiskalinę politiką: visų pirma riboti nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų nominalų padidėjimą 2024 m., kad jis neviršytų 4,8 %.

   Išsaugoti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrinti veiksmingą EGADP dotacijų ir kitų ES fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką.

   Laikotarpiu po 2024 m. toliau vykdyti vidutinio laikotarpio fiskalinę laipsniško ir tvaraus konsolidavimo strategiją, kartu vykdant investicijas ir reformas, kuriomis skatinamas didesnis tvarus augimas, kad būtų užtikrinta apdairi vidutinio laikotarpio fiskalinė būklė.

   Mažinti su būsto rinka susijusią riziką, visų pirma mažinant hipotekos palūkanų atskaitymą ir imantis priemonių didinti statyboms tinkamos žemės pasiūlą. Spręsti ilgalaikio pensijų sistemos tvarumo klausimą, visų pirma ribojant ankstyvo išėjimo į pensiją galimybes ir didinant vyresnio amžiaus darbuotojų užimtumo lygį. Imtis aktyvesnių veiksmų, kad būtų veiksmingai kovojama su agresyviu mokesčių planavimu, visų pirma užtikrinant pakankamą palūkanų ir autorinių atlyginimų mokėjimų nulinio tarifo ir (arba) mažų mokesčių jurisdikciją turintiems subjektams apmokestinimą.

2. Toliau tolygiai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą ir sparčiai užbaigti rengti skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima skubiai pradėti jį įgyvendinti. Tęsti spartų sanglaudos politikos programų įgyvendinimą, glaudžiai jį derinant su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu bei naudojantis jų sąveika.

3. Gerinti mokyklų švietimo sistemos rezultatus ir skatinti lygias galimybes visiems moksleiviams, visų pirma pritaikant mokymą prie palankių sąlygų neturinčių moksleivių ir moksleivių iš įvairios kalbinės aplinkos poreikių.

4. Mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro, spartinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtrą, diegiant elektros energijos perdavimo pajėgumus, lengvinant leidimų išdavimo procedūras ir investuojant į energijos vartojimo efektyvumą tiek gyvenamųjų būstų, tiek negyvenamųjų pastatų sektoriuose. Padėti savivaldybėms parengti išsamius atsinaujinančiųjų išteklių energijos plėtros, įskaitant vėjo energijos

ir fotovoltines technologijas, taip pat centralizuotų šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų vietos planus. Toliau skatinti transporto elektrifikaciją ir investuoti į viešojo transporto tinklus ir infrastruktūrą. Dėti daugiau politikos pastangų suteikti ir įgyti žaliajai pertvarkai reikalingus įgūdžius.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas / Pirmininkė